

Кожухар Оксана Володимирівна,кандидат юридичних наук, заступник начальника
відділу ДНДІ МВС України, м. Київ, Україна,
ORCID ID 0000-0002-2234-781X**ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ
НА РОЗВИТОК ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ**

У статті висвітлюється вплив глобалізації на розвиток права, зокрема на правову культуру. Досліджується співвідношення процесів глобалізації та зближення національних правових систем, правових культур суспільства. Доводиться, що одним із найдієвіших чинників, від якого залежить розвиток України як правової, демократичної та соціальної держави, є правова культура і правосвідомість її громадян. Зазначається, що правова культура охоплює правові цінності, визначає рівень демократії та законності, регулює суспільні відносини, а крім того, вона є невід'ємним елементом механізму реалізації конституційних прав громадян.

Ключові слова: глобалізація, правова культура, правова держава, права людини.

Динамічні процеси інформаційних технологій, діджиталізації, прискорення процесу всевітньої політичної, економічної інтеграції привело до процесу, який охоплює ці інтеграційні процеси – до глобалізації.

Проблемам впливу глобалізації на розвиток права у вітчизняній науці присвячено праці таких науковців, як В. Погорілко, В. Костицький, А. Барсуков, І. Яковюк, Л. Удовика, О. Радишевська, О. Рогова, Т. Чубко, Б. Кормич, М. Хаустова та ін. *Мета* нашої статті – висвітлити вплив процесів глобалізації на розвиток правової культури.

Слід сказати, що поняття глобалізації не є чимось абсолютно новим. Так, ще у Давній Греції з'явилися перші теорії світової держави і права у вигляді перших ідей космополітизму («космополіт» – це «громадянин світу»). Ще з моменту створення організованих форм співдружності люди усвідомлювали, що створити цивілізоване суспільство можна тільки спільними зусиллями, що дозволить максимально задовольняти свої потреби та забезпечувати всіх. Ці ідеї з часом трансформувалися та видозмінювалися. Якщо звернутись до XVIII-XIX ст. (І. Кант, Ж.-Ж. Руссо та ін.), то з досягненням вічного миру на шляхах затвердження і дотримання всіма державами загального для всіх міжнародного правопорядку, що забороняє війни, пов'язували перспективи державно-правової універсалізації. У такому контексті Кант висунув концепцію поступового формування всевітньої конфедерації республік (держав з правовим строем) як шлях до загального правового строю і вічного миру на землі [1].

Пізніше, у XX ст. ідеї всевітнього порядку та миру набули практичного вираження у вигляді міжнародних організацій: Ліга націй, а після Другої світової війни – ООН. У сучасних умовах тенденції інтеграції проявляються у спробах побороти національні та державні кордони; потоках товару, кредитів, інвестицій, послуг від однієї держави, регіону в іншу; обміну технологіями [1].

Термін «глобалізація» з'явився у 60-х роках ХХ століття, вживався він здебільшого для визначення процесу своєрідного розмивання кордонів між державами при формуванні єдиного глобального ринку, результатами чого стає формування єдиної економічної зони. Сьогодні глобалізація розглядається як багатомірний складний комплекс різних процесів, які включають інтенсифікацію міждержавних економічних, політичних, соціальних, культурних зв'язків, трансформацію світової економіки і формування глобальних ринків тощо [2].

«Глобалізація» – це термін, який останнім часом набув широкого використання в юридичній лексиці в усьому світі. Наявні різні уявлення про поняття, які позначаються цим словом. Зокрема, глобалізація – це об'єктивне явище сучасності, що розвивається та функціонує за власними законами, відображає зростаючі взаємозв'язки між людьми, загальні тенденції еволюції людства. У юридичній літературі та нормативних актах як міжнародного рівня, так і національного, немає єдиного, універсального визначення поняття «глобалізація». У юридичній енциклопедичній літературі під глобалізацією розуміється загальносвітовий соціальний процес, що включає потоки ідей, капіталів, товарів, науково-технічних досягнень, політичних норм і стандартів, законодавства, котрі зумовлюють розвиток світу як цілісної економічної, міжнародно-правової, політичної, соціокультурної суперсистеми. І глобалізація розглядається як об'єктивний процес, породжений інтернаціоналізацією життя країн і народів. Вона зумовлює такий рівень єдності людства, за якого, з одного боку, існування й успішний розвиток кожної країни, народу перебуває в залежності від стану та трансформації світу в цілому, а з іншого – успіх у розв'язанні проблем людства залежить від ситуації в кожній країні, узгодженості дій усіх країн і народів світу [3].

В інших наукових джерелах глобалізація інтерпретується як складний, багатоаспектний, багаторівневий, об'єктивний системний процес, що торкається всіх сторін життя соціуму і його членів, держави, світового співтовариства та їх інститутів і має своїх прихильників (які здатні виступати суб'єктами чи провідниками глобалізації) та критиків (антиглобалістів) [4].

Загалом під глобалізацією вчені розглядають макромасштабний, багатоплановий і внутрішньо суперечливий процес нарощування загального в елементах світових соціальної, економічної, правової та інших систем [5]. Глобалізацію зараховують до процесу, що охоплює всі держави в напрямі наближення різних правових систем, їх взаємодії та взаємопроникнення. На фоні цього поняття категорія «правове життя» стосується не окремого суспільства, взятого в межах конкретної держави, а всієї сукупності правових систем світу [4]. Глобалізація виражається також у взаємопроникненні, взаємовпливі культур, цивілізацій, посиленні стандартизації способу життя, свідомості й поведінки людей [6]. Незалежно від підходу до розуміння глобалізації німецький філософ О. Гьофе в широкому розумінні цього слова стверджував, що «глобалізація – це зростання й ущільнення мережі світових соціальних взаємин». Учений уважав, що «сучасна глобалізація є тільки тенденцією, а не остаточним результатом» [7]. Отже, незважаючи на широке використання поняття «глобалізація», будь-якого єдиного його визначення не вироблено. Деякі науковці визначають глобалізацію як системну, багатоаспектну та ба-

гаторівневу інтеграцію державно-правових, фінансово-економічних і суспільно-політичних інститутів, ідей, принципів, зв'язків, морально-політичних та інших цінностей, різноманітних відносин, що існують у сучасному світі [8], інші під глобалізацією розуміють складний, багатогранний комплекс різних процесів, включаючи інтенсифікацію міждержавних економічних, політичних, соціальних і культурних зв'язків, трансформацію світової економіки та формування глобальних ринків, широке поширення західної системи ринків, ліберально-демократичних цінностей та одночасне їх несприйняття [8].

Глобалізація остаточно трансформує увесь світ, відбувається еволюція суспільних відносин, що докорінно змінює форми управління соціальними відносинами та світовий порядок у цілому. Основна мета діяльності міжнародного співтовариства в умовах глобалізаційних процесів полягає в максимальному використанні переваг глобалізації, зводячи нанівець її негативні наслідки. Водночас досить істотним є те, що глобалізація – це процес, який сприяє розширенню можливостей самореалізації людини й держави, котрі мають знайти адекватне відображення у правовій системі, насамперед, правах та свободах людини і громадянина.

Глобалізація є історичним процесом, який розвивається протягом століть і ще досі не завершився. Яскравим її прикладом є об'єднання європейських держав та створення впливових міждержавних організацій, таких як Організація Об'єднаних Націй, Європейський Союз, Рада Європи. Україна проголосила стратегічним напрямом свого розвитку входження до європейського простору.

У 1995 році Україна набула членства у Раді Європи і планує здобути статус асоційованого члена Європейського Союзу. Важливим напрямом правової інтеграції України до ЄС є адаптація законодавства України до законодавства ЄС, забезпечення прав людини. Така адаптація передбачає зближення із сучасною європейською системою права; вона передбачає реформування правової системи України, поступово приведення її у відповідність до європейських стандартів [2].

Правова система – основа держави, яка складається із комплексу взаємозалежних і узгоджених юридичних засобів, які призначені для регулювання суспільних відносин. З одного боку, правова система упорядковує суспільні процеси, а з іншого – формується і розвивається під впливом цих процесів.

Важливу роль в упорядкуванні і забезпеченні управління глобалізаційними процесами в правовій системі відіграє її нормативний компонент, зокрема сукупність правових норм і принципів, об'єднаних в інститути і галузі права, а також сукупність їх джерел (форм), насамперед це система нормативно-правових актів. Законодавство відіграє важливу роль у правовій системі, забезпечуючи узгоджену взаємодію всіх її компонентів – правосвідомості і правової культури, правотворчості і реалізації права, правових відносин і суб'єктів права тощо.

Розвиток цивілізації – це зміна різних періодів процесів та етапів, які зумовлені історичним розвитком людства, і відповідних цим процесам правових норм, форм і процедур їх юридичного вираження, упорядкування й закріплення. Серйозний вплив здійснюють глобалізаційні процеси у межах національних правових систем і на таку

важливу сферу суспільного життя, як правосвідомість і правова культура. Функціонування правової системи залежить від соціальних чинників, що відображають духовну сферу суспільного життя: релігії, традицій, культури, а також від чинників, що формують матеріальну сферу життя, інтересів і потреб різних складових соціальної структури суспільства (класів, прошарків і груп населення, індивідів). Вплив глобалізаційних процесів на національну правову культуру, як складову національної правової системи, яка розглядається як феномен, що формується в межах відповідних культурно-цивілізаційних та правових традицій, є неоднозначним. Справа в тому, що вплив глобалізації на цю сферу є не настільки інтенсивним, як на інші компоненти національної правової системи, й здійснюється, насамперед через вплив на правову ідеологію – сукупність основоположних принципів, які визначають специфіку функціонування національної правової системи. Разом з правовою ідеологією, надзвичайно важливим фактором, який формує національну правову культуру, виступає правова психологія, що відображає масову правосвідомість. Правова ідеологія і правова психологія, як найбільш стійкі компоненти національної правової системи, виступають основою формування національних правових культур і забезпечують її самобутність. Правова система – це складне явище, до структури якого входить низка феноменів, що відображають правове життя кожного суспільства. сприяючи удосконаленню й зміцненню одних компонентів структури правової системи, глобалізаційні процеси можуть здійснити згубний вплив на інші складові цієї системи, першочергово – на національну правову культуру. Відомо, що право є нормативним віддзеркаленням політичних, ідеологічних, культурних, духовних, економічних та інших особливостей суспільства. Правові системи як явища, що формуються й функціонують у межах різних цивілізацій, відображають особливості, які лежать в їх основі.

Глобалізаційні проєкти не повинні перетворюватися на нав'язування інших стандартів, зокрема у сфері національної правової культури. Вони будуть успішними тільки у разі урахування національних особливостей суспільства, зокрема у сфері культури взагалі і правової культури суспільства зокрема [3].

Більшість процесів, що відбуваються у світі, в найкоротший термін стають транснаціональними, загальними, надетнічними, глобальними. Глобалізація перетворилася в найпотужнішу та найвпливовішу економічну, технологічну, правову, політичну, інформаційно-культурну реалію, що принципово змінює міжнаціональні, міжконфесійні, міжкультурні зв'язки, по-новому організовує життєвий світ людства загалом і кожної людини зокрема [4].

Процес впливу глобалізації на правову систему в найбільш широкому загальнотеоретичному й методологічному плані відрізняється різнобічністю та системністю. Під впливом глобалізації відбуваються суттєві зміни у правовій системі та всіх її підсистемах, вони торкаються більшою чи меншою мірою всіх її елементів (статичних і динамічних), ускладнюються та загострюються внутрішні суперечності правової системи, які виступають джерелом її розвитку, і зовнішні, що ускладнюють її функціонування. Вплив глобалізації на правову систему постає як об'єктивний, незворотній процес стрімкого й нерівномірного посилення взаємодії і взаємозалежності структурних елементів правової системи між собою [4].

Процес зближення національних правових систем у сучасних умовах передбачає розробку загальної державної політики правового розвитку; здійснення певних заходів щодо подолання правових відмінностей; вживання заходів з вироблення загальних спільних юридичних правил. У свою чергу кожна з цих дій передбачає низку більш конкретних і послідовних дій, пов'язаних між собою [8].

Одним із найдієвіших чинників, від якого залежить розвиток України як правової, демократичної та соціальної держави, є правова культура і правосвідомість її громадян.

Правова культура охоплює правові цінності, визначає рівень демократії та законності, регулює суспільні відносини. Крім того, вона є невід'ємним елементом механізму реалізації конституційних прав громадян. Створені народом моральні цінності безпосередньо впливають і на правову культуру [9].

Правова культура об'єднує в собі здобутки людства в галузі права. До них насамперед належить реальне значення права в задоволенні потреб суб'єктів права. Головні цінності права, що є стрижнем правової культури, закладені в його регулятивній, охоронній та захисній функціях. Правова культура засвоюється особою шляхом набуття знань про право, про свої права, свободи, обов'язки, способи та методи їх захисту та гарантії для особи її недоторканності, недоторканності її сім'ї та власності [9].

Правова культура, як і взагалі культура, яку опанувала людина, проявляється не лише в знаннях особи, а передусім – у її діях. Знання права і вміння правильно ним користуватися свідчать про високий культурний рівень людини. Лише при поверховому ознайомленні з правом здається, що це досить просте суспільне явище. Більш ґрунтовне вивчення показує складність права та його визначальне значення в повсякденному житті людини.

Знання права розкриває можливості доцільного і розумного використання правових цінностей для реалізації власних інтересів, задоволення потреб, що виникають у повсякденному житті людини. Знання права створює умови для активної соціальної, політичної, правової діяльності людини, що особливо важливо в умовах сучасного державотворення та створення цивілізованого правопорядку в Україні [9].

Правова культура суспільства – це різновид загальної культури, який становить систему цінностей, що досягнуті людством у галузі права і стосується правової реальності даного суспільства [10].

Правова культура – зумовлене соціальним, моральним, духовним, політичним та економічним устроєм якісне становище правового життя суспільства, яке характеризується високим рівнем правових знань, переконань, навичок і дій громадян у соціальній спільноті, якістю законодавства, рівнем правосвідомості громадян, станом гарантованості та захищеності їх прав і свобод, здатністю громадян до свідомого та законного використання своїх прав і свобод, без обмежень прав і свобод інших людей [10].

Серед правових цінностей – активність суб'єктів права у правовій сфері, добровільність виконання вимог правових норм, реальність прав і свобод громадян, ефективність правового регулювання, якісні закони, досконалі юридична техніка, розвинута правова наука, юридична освіта, ефективна юридична практика, стабільний правопорядок. Систему цінностей в галузі права, що існують в реальному функціонуванні в суспільстві,

називають правовою реальністю, яка у структурному відношенні збігається з поняттям «правова система» [10].

Кожне суспільство виробляє свою модель правової культури. Структура правової культури суспільства включає:

1) культуру свідомості та правосвідомості – високий (некризовий) цикл соціальної активності правосвідомості, що містить оцінку закону з позицій справедливості, прав людини;

2) культуру правової поведінки – правову активність громадян, яка виражається в правомірній поведінці;

3) культуру юридичної практики – ефективну діяльність законодавчих, судових, правозастосовних, правоохоронних органів.

До правової культури належать: правові знання, в тому числі знання конкретних норм права; дані про державний устрій, призначення держави, політичну систему суспільства; престиж юридичної професії, авторитет і ступінь розвитку юридичної науки; участь громадян в управлінні державою, стан законності й правопорядку; форми й методи правового регулювання, якість роботи правоохоронних органів.

Функції правової культури – це основні напрями досягнення правових цінностей – вітчизняних і світових.

Основними функціями правової культури є:

1) пізнавальна – засвоєння правової спадщини минулого сьогодення — вітчизняної та іноземної;

2) регулятивна – забезпечення ефективного функціонування всіх елементів правової системи і створення непохитного правопорядку;

3) нормативно-аксеологічна – оцінка поведінки особи, рівня розвитку законодавства, стану законності і правопорядку відповідно до норм права держави і міжнародних стандартів [10].

Показником правового прогресу є високий рівень правової культури. Рівень розвитку правової реальності як особливої системної якості і є правовою культурою. Правова культура в кожен даний момент «присутня» у кожній правовій реальності, не збігається з нею цілком, але наявна в ній як складова, яка виступає у вигляді показника (характеристики) рівня розвитку цієї реальності [10].

Правова культура конкретного суспільства не може успішно розвиватися без залучення до інших правових культур, оскільки характеризується співвідношенням загальнолюдського і національного. Загальнолюдське і національне забезпечують соціальну суть культури в цілому.

Правова культура суспільства є складовою частиною і найважливішою передумовою існування демократичної правової держави [11].

Крім того, глобалізація впливає не тільки на зовнішні аспекти дії права, характер відносин, що існують між різними правовими системами, а й на внутрішній зміст права, форми його організації та вияву. Під впливом глобалізаційних процесів проходять внутрішні зміни в праві [5]. Отже, вплив глобалізації на розвиток права є різнобічним. Позитивний вплив глобалізації простежується в тому, що поступово зникають право-

культурні відмінності, в уніфікації та універсалізації права, його гуманізації й гармонізації, прискоренні й оновленні процесів правового розвитку, запозиченні міжнародного досвіду та застосуванні міжнародних принципів права, внутрішньому наповненні права суспільними цінностями тощо. Крім того, отримали міжнародне визнання, гарантування й захист такі найважливіші інститути права, як права і свободи людини. Негативний же бік впливу глобалізації на право виражається в різкому збільшенні кількості нормативно-правових актів, знищенні культурної самобутності, неповторності, унікальності конкретного суспільства, його правових цінностей і традицій. Отже, глобалізаційні процеси зумовлюють не тільки правовий прогрес, а й певною мірою сприяють виникненню регресивних змін у праві, зумовлених необережним і непоміркованим зближенням національних правових систем [5].

Таким чином, можна дійти висновку, що глобалізаційні процеси мають, безумовно, величезний вплив на національні правові системи, правову культуру та правосвідомість. Проте, першочерговим завданням не тільки в межах національного права, а й у міжнародному праві є збереження самобутності національної правової культури в умовах глобалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Чубко Т. П. Глобалізація: поняття, вплив на сучасні державу і право. *Форум права*. 2010. № 1. С. 396–405.
2. Луць Л. А. Європейські міждержавні правові системи та проблеми інтеграції з ними правової системи України (теоретичні аспекти): монографія. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2003. 304 с.
3. Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Київ: Укр. енцикл., 1998. Т. 6: Т–Я. 2004. 768 с.
4. Удовика Л. Г. Трансформація правової системи в умовах глобалізації: антропологічний вимір: монографія. Харків: Право, 2011. 552 с.
5. Сторожук Д. А. Вплив глобалізаційних процесів на правовий прогрес: антропологічні та аксіологічні передумови. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. С. 231–236.
6. Костицький В. В. Економічний патріотизм як складова національної ідеї в умовах глобалізації. *Право України*. 2006. № 12. С. 3–8.
7. Теорія держави та права: навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова та ін.]; за заг. ред. С. Д. Гусарєва, О. Д. Тихомирова. Київ: НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
8. Юридична компаративістика. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/legal_comparativistics/nm/lec5.html (дата звернення: 02.10.2023).
9. Поняття і види правової свідомості та правової культури. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/law/9284/> (дата звернення: 02.10.2023).
10. Правова культура. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0 (дата звернення: 02.10.2023).
11. Крестовська Н. М., Матвеева Л. Г. Теорія держави і права: Елементарний курс. Видання друге. Харків: ТОВ «Одіссей», 2008. 432 с.

REFERENCES

1. *Chubko, T.P.* (2010). Hlobalizatsiia: poniattia, vplyv na suchasni derzhavu i pravo. "Globalization: concept, influence on modern state and law". *Law Forum*. No. 1. P. 396–405 [in Ukrainian].
2. *Luts, L.A.* (2003). Yevropeiski mizhderzhavni pravovi systemy ta problemy intehratsii z nymy pravovoi systemy Ukrainy (teoretychni aspekty). "European interstate legal systems and problems of integration with them of the legal system of Ukraine (theoretical aspects)": monograph. K.: V.M. Koretsky Institute of State and Law of the National Academy of Sciences of Ukraine. 304 p. [in Ukrainian].
3. Yurydychna entsyklopediia. "Legal encyclopedia": in 6 volumes / edited by: Yu.S. Shemshuchenko (chief editor) and others. K.: Ukrainian Encyclopedia, 1998. Vol. 6: T–Ya. 2004. 768 p. [in Ukrainian].
4. *Udovyka, L.H.* (2011). Transformatsiia pravovoi systemy v umovakh hlobalizatsii: antropohichnyi vymir. "Transformation of the legal system in the conditions of globalization: anthropological dimension": monograph. Kh.: Pravo. 552 p. [in Ukrainian].
5. *Storozhuk, D.A.* (2019). Vplyv hlobalizatsiinykh protsesiv na pravovyi prohres: antropohichni ta aksiolohichni peredumovy. "Impact of globalization processes on legal progress: anthropological and axiological prerequisites". *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University*. P. 231–236 [in Ukrainian].
6. *Kostytskyi, V.V.* (2006). Ekonomichni patriotyzm yak skladova natsionalnoi idei v umovakh hlobalizatsii. "Economic patriotism as a component of the national idea in the conditions of globalization". *Law of Ukraine*. No. 12. P. 3–8 [in Ukrainian].
7. "Theory of the state and law": educational manual / [Ye.V. Biloziorov, V.P. Vlasenko, O.B. Horova and others]; in gen. ed. S.D. Husarieva, O.D. Tikhomirova. K.: NASS, Education of Ukraine, 2017. 320p. [in Ukrainian].
8. Yurydychna komparatyvistyka. "Legal comparative studies." URL: https://arm.naiuu.kiev.ua/books/legal_comparativistics/nm/lec5.html (Date of Application: 02.10.2023) [in Ukrainian].
9. Poniattia i vydy pravovoi svidomosti ta pravovoi kultury. "Concepts and types of legal consciousness and legal culture". URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/law/9284/> (Date of Application: 02.10.2023) [in Ukrainian].
10. Pravova kultura. "Legal culture". Wikipedia. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0 (Date of Application: 02.10.2023) [in Ukrainian].
11. *Krestovska, N.M., Matvieieva, L.H.* (2008). Teoriia derzhavy i prava: Elementarnyi kurs. "Theory of the state and law: Elementary course". Second edition. Kh.: «Odissei» LLC. 432 p. [in Ukrainian].

UDC 340

Kozhykhar Oksana,Candidate of Juridical Sciences, Co-Head of the Department,
State Research Institute MIA Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0002-2234-781X**THE IMPACT OF GLOBALIZATION PROCESSES ON THE
DEVELOPMENT OF LEGAL CULTURE**

The article highlights the impact of globalization on the development of law, in particular on legal culture. The author analyzes the correlation between the processes of globalization

© Kozhykhar Oksana, 2024

DOI (Article): [https://doi.org/10.36486/np.2024.1\(63\).5](https://doi.org/10.36486/np.2024.1(63).5)

Issue 1(63) 2024

<https://naukaipravookhrona.com/>

and the convergence of national legal systems and legal cultures of society. According to the author, one of the most effective factors influencing the development of Ukraine as a legal, democratic and social state is the legal culture and legal awareness of its citizens.

The article defines legal culture as a type of general culture that constitutes a system of values achieved by humanity in the field of law and relates to the legal reality of a given society. It is observed that legal culture is a qualitative state of legal life within society, shaped by the social, moral, spiritual, political, and economic system. This system is characterized by a high level of legal knowledge, beliefs, skills, and actions among citizens within the social community. Additionally, it encompasses the quality of legislation, the level of legal awareness among citizens, the state of guarantee and protection of their rights and freedoms, and the ability of citizens to exercise their rights and freedoms in a conscious and legal manner without infringing upon the rights and freedoms of others.

The legal values include the activity of legal entities in the legal sphere, voluntary compliance with legal requirements, the reality of citizens' rights and freedoms, the effectiveness of legal regulation, high-quality laws, perfect legal technique, developed legal science, legal education, effective legal practice, and stable law and order. The system of values in the field of law that is reflected in the actual functioning of society is called legal reality. This concept is structurally aligned with the concept of "legal system".

It might be said that every society develops its own model of the legal culture, which includes: the culture of consciousness and legal awareness; the culture of legal behavior, which encompasses the legal activities of its citizens; and the culture of legal practice, which is the effective activity of legislative, judicial and law enforcement agencies.

In order to understand the concept of legal culture, it is necessary to consider a number of factors. These include knowledge of specific legal norms, data on state systems and the purpose of the state in question, as well as the political system of the society in question. It is also important to consider the prestige of the legal profession, the authority and degree of development of legal science, and the participation of citizens in the state governance system, as well as the state of law and order. Finally, it would be beneficial to consider the forms and methods of legal regulation, as well as the quality of law enforcement. High level of legal culture is an indicator of legal progress.

It is worth noting that legal culture encompasses legal values, influences the level of democracy and legality, regulates social relations, and is also an integral element of the mechanism for exercising constitutional rights of citizens.

Keywords: globalization, legal culture, legal state, human rights.

Отримано 26.03.2024